

TABOR

Leto: II.

Maribor, sredo 6. aprila 1921

Številka: 76.

Zamere pri kmetih se boje!

(Iz obrtniških krogov.)

Vsak stan se organizira danes po strokah. Vsak posameznik, izvzemši absolutne reakcionarce, — zaveda se pri tem dejstva, da je delo onih organizacij uspešnejše, kjer ni interesnih nasprotstev. Kmetje se delijo in organizirajo med konjerejce, vinogradnike, poljedelce itd. Obrtniki se združujejo že od nekdaj po svojih strokah v strokovne zadrage ali vsaj v zadrage sorodnih strokovnih skupin. To zahteva obrtni zakon in to je v interesu celokupnosti sklenil lanski obrtni kongres.

Mislili bi, da v tem oziru med obrtniki ni strankarskih nasprotstev. Zal, da temu ni tako.

Kakor po celi Sloveniji, obstojijo tudi v ormožkem okraju podeželske organizacije v obliki kolektivnih zadrug, — kot interesna zastopstva brezpartemben preostanek avstrijskih časov.

Po sklepu združnih načelnikov, v smislu naredbe deželne vlade z dne 15. nov. 1919 ter upoštevaje resolucije, sklenjene na lanskem obrtnem shodu pri Sv. Miklavžu naj bi se namesto teh zadrug ustanovile za ormožki okraj 4 zadrage sorodno-strokovnih skupin, ki bi v vsakem oziru, svojemu namenu bolj ustrezale, kot sedanje kolektivne.

Reorganizacijsko delo se je poverilo zvezi obrtnih zadrug, odnosno njenemu predsedniku g. Z. v Središču.

Ob popolnem razumevanju potrebe in koristi so se izjavile kmalu razen velikonedeljske vse zadrage ormožkega okraja za preosnovo v strokovne zadrage ter izvršile vsa v ta namen pripravljala dela.

Velikonedeljska zadruga pa, katere delokrog sega po neki, nam nerazumljivi razdelitvi čez 4 župnije, da celo čez teritorij drugih zadrug, je na občnem zboru, sklicanem še-le na oblastveno povelje, poročevalcev predlog v dobro pripravljenem odporu skoraj soglasno odbila ter si je v obrtni javnosti pridobila glas, katerega zasluži.

Vsem onim torej, ki se zavedajo svoje stanovske dolžnosti in ki imajo še količjak smisla za faktilno koristno združje obrtnikov, bodi s tem povedano, da je kriva ovira nadaljnega reorganizacijskega razvoja edinole velikonedeljska zadruga, ki se upira združitvi očividno iz strankarskih razlogov pod plaščem neumne motivacije, da se zamere pri kmetih boje.

Ta zadruga, pred vsemi nje famozni nadklerikalni predsednik gospod P. zasluzi v zgodovini obrtnega združništva posebno poglavje.

Zaenkrat bi obrtniki v ormožkem okraju hoteli vedeti samo, ali je dopustno, da tri zadrage v svoji sedanjí obliki nadalje vegetirajo na ljubo nekaterim velikonedeljskim reakcionarcem?

Mar ne velja za njo predpis obrtnega zakona, naredba deželne vlade z dne 15. novembra 1919 in sklepi obrtnega kongresa? Ali še res nima ada ne moči, ne volje naredbenim

Avantura razkralja Karla Habsburga.

Cita je bila poučena o vsem. Cehi in Karl. Karlov manifest. Odhod pod eskorto.

DKU Lausanne, 4. aprila. Pri preiskavi vaadlanskega policijskega inšpektorja Pattere, ki jo je izvedel s pomočjo nekega policijskega stražmojstra v Pranginsu, je izjavila Cita, da je zapustil Karol Prangins v četrtek zjutraj dne 24. marca. Navzoča je bila pri potovalnih predpripravih ter je vedela o namERAH svojega moža.

DKV Bern, 4. aprila. (Svicarki dopisni urad.) Ker ekskralj Karol še ni zapustil Sobotišča, se bodo koncentrirale v bližini madžarske meje čehoslovaške čete, da izvedejo vojaško demonstracijo napram Madžarski. Na vseh železniških progah ki vodijo iz Čehoslovaške na Madžarsko, je ustavljen že od sobote zvečer ves promet.

DKU Dunaj, 5. aprila. „Korrespondenz Herzog“ poroča: Pozno ponoči je dospela iz Budimpešte brzovjaka, po kateri so se zaključila med Budimpešto in Sobotiščem pogajanja v obliki kompromisa. Karl bo izdal pred odhodom pro-

Vprašanje verskih določb v naši ustavi.

TIP Beograd, 5. aprila. Ustavni odbor je sprejel člen 13, ki se glasi: Svoboda vere in vesti je zajamčena. Vse priznane veroizpovedi so po zakonu enakopravne in morejo javno vršiti svoje obrede, v kolikor s tem ne žalijo javne morala. Uživanje državljskih pravic ne zavisi od veroizpovedi posameznika. Ničče se ne more odtegniti svojim državljskim in vojaškim dolžnostim s tem, da se sklicuje na vero. Priznane so tiste veroizpovedi, ki so v kateremkoli kraju dobila zakonsko priznanje. Druge veroizpovedi se priznavajo samo z zakonom. Priznane veroizpovedi upravljajo samostojno svoje notranje verske zadeve v mejah zakona. Ničče ni dolžan, da javno vrši verske dolžnosti in pa da prisostvujejo verskim ceremonijam in svečanostim razen ob državnih praznikih in svečanostih, v kolikor to odredi zakon in v kolikor kdor spada pod očetovsko, vojaško ali varuško oblast. Priznane veroizpovedi so lahko v zvezi s svojimi poglavarji, ki se nahajajo zunaj mej države, v kolikor to zahtevajo njihovi duhovni predpisi. Način, kako naj se vrši ta zveza, se bo regulirala z zakonom. V kolikor so v državnem proračunu predvidevane vsote za verske svrhe se imajo razdeliti med vse veroizpovedi z ozirom na število vernikov in na njihove potrebe. Verski predstavniki ne smejo izrabljati svoje duhovniške oblasti izven cerkve ali v strankarske svrhe. Prestopek zoper te določbe se kaznuje po določbah, ki predvidevajo kazni privatnih oseb. Obtožba se predloži pristojnemu sodišču ki potem uvede preiskavo.

Naša vojska in naše oblasti v Kninu.

LDU Split, 4. aprila. Davi je naša vojska in orožništvo s predsednikom vlade dr. Desnico in generalom Miličem odšla, da zasede Knin. Ljudstvo je pričakovalo našo vojsko in ji prirejalo burne ovacije, pri čemer se je vzklikalo kralju Petru, regentu Aleksandru in dr. Trumbiću. Med 15. in 16. uro se je sestala naša vojska, ki je prišla iz Bosne s sprevodom, ki je došel iz Splita preko Vrlike. Pred prihodom naše vojske v Knin so Italijani razglasili, da se smejo razobesiti zastave šele četrte ure po njihovem odhodu. Ljudstvo je kljub temu že razobesilo zastave. Italijani so nato prišli z oklopnimi avtomobili in grozili, da bodo streljali, ako se zastave ne odstranijo. Da se izognejo prelivanju krvi, so naši ljudje sneli zastave in čez pol ure je dospelo naše orožništvo, ki ga je na kolo dvoru pričakovala velikanska množica

Zahteve macedonskih muslimanov.

LDU Beograd, 4. aprila. Trinajst muslimanskih poslancev iz južne Srbije je zahtevalo od ministrskega predsednika Pašića, naj se zaščiti interesi muslimanskih begov, ko se bo izvrševalo vprašanje agrarne reforme. Zahtevali so, naj se begom priznajo tabije na njihove zemlje. Vlada je na svoji včerajšnji seji razpravljala o teh zahtevah. Ministrski predsednik Pašić se bo pogajal s Cebo Zija-begom, muslimanskim poslancem iz južne Srbije.

Odsek za zunanje posle.

LDU Beograd, 4. aprila. V parlamentarnih krogih se govori, da bodo

vse stranke zahtevale od vlade, naj se čimprej sestane odsek za zunanje posle.

Odločitev o razdelitvi brodovja.

LDU Beograd, 4. aprila. V Beograd pričakujejo prihod ameriškega polkovnika Hinceja, vrhovnega arbitra za razdelitev brodovja, ki bo ponovno proučil vsa vprašanja, ki so v zvezi z njegovo misijo. Nato odide v Pariz, koder bo prišla končno veljavna rešitev.

Jugoslavija in Grčija.

DKU Atene, 4. aprila. Jugoslovenska vlada je sporočila, da nima nikakih sovražnih namenov napram Grčiji.

potom ukreniti, brezpogojno razdružitev skupnih zadrug in ustanovitev strokovnih zadrug in kako dolgo bo še treba na to, v interesu celokupnega obrtništva ležečo odredbo, čakati?

Načina torej ni težko najti. Za stvar, ki je utemeljena in dobra, se tudi zamere ni bati.

Na dan, vlada in gospodje združni inštruktorji — besedo imate Vi!

Anglija in Rusija.

Velik uspeh, katerega je dosegel Krasin s podpisom angleško-ruskega ugovora v Londonu ni bil nepričakovan. Čudno se je zdelo le to, da je bil dosežen ravno v času protiboljševiškega vstanka v Rusiji. Mnogim predznakom, ki so govorili, da bo prišlo do tega sporazuma, se je pridružil še drugi, o katerem širša javnost doslej ni bila poučena. Tu gre namreč za pretirganje odnošajev med angleško vlado ter oblastmi prve ruske revolucionarne vlade, ki so kljub razpadu vlade še nadalje ostale v Londonu. Angleški kabinet je izvedel to prekinjenje ravno v času, ko se je Krasin vrnil s svojega potovanja v Rusijo zopet nazaj v London. Razumljivo je, da so oblastva vlade, ki je že nad štiri leta zrušena v pomenu mednarodnega prava pravi nonsens, vendar pa je bil ta čin angleške vlade malo čuden, ako se pomisli, da je ista vlada ta oblastva skozi štiri leta ne le trpela na svojem teritoriju ter jih ščitila, ampak tudi dejansko podpirala.

Ruska protiboljševiška emigracija, v kolikor se ni stavila v službo „bele“ vojaške diktature, je mnogo pripomogla tem svojim diplomatom, ki so se stavili na razpolago vsakemu novemu generalu, ki se je pojavil ter so brez vsake kontrole kakšne vlade razpolagali z ruskimi fondi in imetjem. Kljub temu so vsi evropski kabineti, brez razlike, stali do najnovejšega časa s temi poslaništvu v stiku. Tedaj pa je Foreign Office odredil, da se zastopniki bivše ruske vlade, ki so akreditirani v Londonu, brišejo s takozvane diplomatske liste ter da s njimi stopi v zvezo samo v toliko, kolikor gre za zadeve likvidacije bivše Kerenskijeve vlade.

To so bili prvi predznaki, da je Lloyd George sklenil napraviti z boljševiki ugovor. Foreign Office je naznanil, da pomeni ta ugovor koncesijo močni angleški delavski stranki. Medtem pa so simpatije delavstva za boljševizem, ki so v Angliji bile itak le platonične, silno padle, kakor sploh v vsej zapadni Evropi. Leta 1919 in 1920 je bila solidarnost zapadnega delavstva z boljševiki mnogo bolj živahna, kljub temu pa angleška vlada ni kapitulirala pred akcijskim odborom delavstva. Ona tudi še sedaj, kljub ugovoru, ni oficijelno priznala moskovskih komisarjev, nego je z ugovorom vzpostavila le pariteto. Vsekakor pa je to velika koncesija boljševikom, ki sedaj v Angliji lahko zakonito zastopajo Rusijo. Vprašanje je tu le, kdo bo od tega imel večje koristi — boljševiki ali Anglija in kdo od obeh bo končno osleparjen.

Notranja in zunanja politika.

* **Občinske volitve.** Demokratska stranka je sestavila kandidatno listo na najširši podlagi. Naloga vseh naprednjakov je sedaj ta, da pridno agitirajo v svojem krogu, da se volitev vsak volilec zanesljivo udeleži in zagotovo napredno večino. Povsod opazujemo, da delajo vsi prevratni elementi, klerikalci, socialisti in komunisti, skupno politiko, ki gre za tem, da državo oslabi in potem v kalnem ribari. Že sedaj glasujejo v mestnem sosvetu klerikalci dosledno za predloge socialistov in narobe. Pred tremi dnevi je „Jutro“ poročalo, da so sestavili v Trbovljah klerikalci in komunisti skupno kandidatno listo. Da ti ljudje ne pridajo tudi v Mariboru na površje in ne terorizirajo vsega ostalega prebivalstva, je treba zbrati vse naše volilce na volišču in s polno udeležbo dokazati, da Maribor noče terorizma črne in rdeče internacionalce.

* **Občinske volitve.** Kandidatno listo so vložili v petek klerikalci kot prvo, demokrati v soboto kot drugo, združeni socialisti in komunisti v ponedeljek kot tretjo.

* **Kandidatna lista JDS** vsebuje zastopnike vseh slovenskih slojev v Mariboru. Na čelu liste stoji član stare mariborske rodbine dr. Sernec Vladimir. Po stanovih razdeljeno je 24 kandidatov državnih uradnikov, 14 zasebnih uradnikov, 12 obrtnikov, 10 trgovcev, 8 učiteljev, 4 zdravniki, 2 odvetnika, 2 vpoškojenca, po eden notar, železniški uradnik in postrešček. Med državnimi in zasebnimi uradniki ter obrtniki so zastopane vse skupine z lastnimi kandidati.

* **Volilna agitacija.** Vsak napreden volilec naj začne z energično agitacijo za udeležbo na volitvah med svojimi stanovskimi tovariši. Ako stori vsak volilec svojo dolžnost, tako da ne ostane nobeden doma, ostanejo klerikalci in socialisti v manjšini, pa naj besedičijo po svojih listih, kar hočejo o svoji nadmoči. Seveda bo šlo za vsak posamezen glas, zato naj ne ostane nikdo doma, najsi bi se mu zdel vzrok še tako tehten.

* **Trgovci in občinske volitve.** Klerikalci so hoteli zanesti neslogo med demokratske vrste s tem, da so na zvit način prigovarjali posameznikom, naj

zahtevajo kar 20 kandidatov zase na demokratski listi, če se pa to ne bi sprejelo, pa naj grozijo z ustanovitvijo nove stranke. Ker so nekateri kratkovidneži nasledili klerikalcem in v imenovanem smislu agitirali, so sklicali, trgovci vse tovariše na posvetovanje. Rezultat tega posvetovanja je bil ta, da so med drugimi celo trije klerikalni trgovci: Worsche, Schnideritsch in Starčič tistim trgovcem, ki so jih postavili kot kandidate demokrati, prigovarjali, naj to kandidature sprejmejo ter v okviru Demokratske stranke zastopajo interese trgovskega stanu v občinskem svetu. Soglasno so bili nato sprejeti tozadavni predlogi, ki jih je demokratska stranka v polnem obsegu tem lažje sprejela, ker se popolnoma krijejo z njenimi.

* **Hišni posestniki in volitve.** Kakor se čuje, je društvo hišnih posestnikov nezadovoljno, češ da demokrati pri kandidaturi niso vpoštevali njihove organizacije. Tudi tukaj imajo klerikalci svoje prste vmes in skušajo sejati razdor med naprednjaki. V resnici pa stoji stvar sledeče: Z društvom hišnih posestnikov se JDS kot narodna stranka tako dolgo ne more spuščati v dogovore, dokler je oficijelni značaj imenovanega društva nemški in mu načeluje Nemec. Ker pa nam ležijo interesi vseh slojev na srcu, smo pazili sami na to, da smo izrabili med kandidati tudi take, ki so ob enem tudi hišni posestniki. Tako kandidiramo celo vrsto trgovcev, uradnikov, odvetnikov, zdravnikov, ki so hišni posestniki in bodo v občinskem svetu interese hišnih posestnikov vsaj tako dobro zastopali, kakor kak nemški predsednik tozadavnega društva.

Zanimivosti.

Nenavadna ločitev zakona. Izkušnje so poučile človeštvo, da so poroke, izhajajoče iz hipnega znanstva, večinoma nesrečne. Iz začetnega nesporazumljenja nastane nesimpatija, nazadnje sovraštvo. Zakonska se pripravata, predbacivata si vse mogoče in nemogoče stvari in nazadnje se tak zakon razreši sodnijskim potom. Mladenič in mladenka se morata pred poroko temeljito spoznati, pogledati v dušo drug drugega in nato soditi, ali sta zmožna za skupno življenje ali ne. Ljubezen pa stavi v tem pogledu veliko zaprek. Seveda nočemo s tem reči, da smo za zakone brez ljubezni, ampak pogovor pač pravi, da ima ljubezen slepe oči. Nenavaden vzrok ločitve zakona je navedel prokurist Viktor W. na

Dunaju napram svoji ženi Hertl. Kakor je razvidno iz obtožnice, se je ta par poročil brez natančnejšega medsebojnega znanstva. Viktor je prišel za časa vojne kot častnik na kratki dopust na Dunaj ter se spoznal in po par dneh tudi poročil s svojo sedanjo ženo. Sla sta po poroki na nekoliko dnevo poročno potovanje ali že ob tej priliki je došlo med obema do prvih razburljivih nastopov. Tekom par dni se je spremenila njuna simpatija, ali kakor sta menila „ljubezen“, v gnjev in sovraštvo. Da bi te prepire prikrila javnosti, je zahtevala ona od moža, naj bo vsaj v navzočnosti drugih napram njej nežen in priazen. To licemerstvo pa se je njemu tako zagnjusilo, da je zahteval razveljavljenje poroke. Sodni dvor je temu, kar je jako značilno ter kaže velik napredek in osvoboditev justice od starih šablonskih paragrafov — ugodil.

Dnevna kronika.

— **Zbor zaupnikov JDS v Mariboru** je na zadnjem zborovanju med drugim sklenil, da se hoče v bodočem volilnem boju ogibati vseh nepotrebnih osebnih napadov zlasti proti NSS, ker je bil mnenja, da je treba obema strankama napeti vse sile, da izvojujejo zmago nad združenimi klerikalci in socialisti. Vodstvo mariborske NSS v tem z nami tudi soglaša. Toda predpogoj temu je ta, da NSS lojalno ta sporazum izpolnjuje. V resnici pa vidimo, da vodijo njeni listi zopet isti ogabni način volilnega boja, kakor so ga vodili za časa državnozborskih volitev proti demokratom. V tem pogledu zahtevamo jasnosti in odkritosti.

— **„Jugoslavija“**, ki so se ji zadnji čas izneverili vsi uredniki, ker je postala iz neodvisnega dnevnika popolnoma strankarsko glasilo NSS, se v nedeljski številki zaletava v Mariborsko tiskarno in naš „Tabor“. V svoji blebetavosti trdi, da so nekateri člani Mariborske tiskarne Nemci, ki da nočejo več plačevati deficita dnevnika „Tabor“, da so slovenski demokrati mirili svoje nemške solastnike Mariborske tiskarne, a končno so se vendarle morali udati pritisku Scherbauma i. dr. Ves ta roman je od prve do zadnje besede zlagan. Mariborska tiskarna je delniška družba, koje delnice so izključno v rokah štajerskih slovenskih narodnjakov. Noben Nemec ni niti z enim vinarjem na podjetju vdeležen.

— **„Straža“ in „Volksstimme“.** Kakor zastopniki klerikalcev in socialistov v mestnem sosvetu, tako trobita tudi njihovi glasili v eden rog, ko gre za to, da oblatita naše ljudi. Vse tiste strupene napade na profesor Voglarja, dr. Kukovca in dr. ponavlja v istem ogabnem tonu „Volksstimme“, kakor jih je prinesla „Straža“. Stvar je presmešna, da bi sploh na te izbruhe one-mogle strasti reagirali.

in v drugih večjih mestih predavanja. Razpravljal je čisto znanstvena vprašanja, a namen njegovega poseta je bil: razvijati propagando za spiritizem.

Spiritizem ni v bistvu ničesar drugega, kakor novodobni izraz za ono staro človeško praznoverje, ki veruje v materializacijo (možnost vtlesnenja) duhov pokojnih in v možnost medsebojnega občevanja, ki pa je podeljena le nekaterim osebam, takozv. medijem. Da je ta nauk ogrnjen v lažiznanstvenem plašču kljub velikim porazom — bilo je nekaj prav hudih — tako razširjen, večinoma pri takozv. omikanih slojih, to daje naši moderni generaciji, ki hoče biti znanstveno izobražena in se s tem tudi ponosa, dovolj slabo izpričevalo. Nasprotno, to dejstvo dokazuje, da je ta naša izobrazba še zelo dvomljiva.

Spiritistična družba je gojila svojo panogo sistematično in se zato tudi rapidno razširjala. Po tej vedi je duh zvezan s telesom v življenju po posebnih snovi s takozv. perispiritom. Medij ima večjo množino perispirita in je za občevanje z duhovi najbolj pripraven. Najbolj izrazita točka spiritizma je materializacija, pri kateri postajajo duhovi vidni, da celo sposobni za fotografsko ploščo.

Pa oglejmo si na kratko razvoj novodobnega spiritizma.

Svoj začetek je našel v Zedinjenih državah in severni Ameriki, v deželi pretirane politične svobode, kjer so se pojavljale različne sekte kakor gobe po dežju. L. 1843 so se pojavile prve

— **Trgovci in naša carina.** Iz resnih trgovskih krogov nam prihajajo ostre pritožbe o poslovanju nekega carinskega uradnika V. Ta mož, ki je bil svojčas aktiven avstr. častnik in ni bil sprejet v našo armado, se sopiri danes v carinskem uradu in dela težkoče in ovire ravno našim narodnim podjetjem, medtem ko podpira tuje — nemške. Kdor pozna njegovo svoječasno razmerje do slovenskega jezika, se temu sicer ne čudi; čudno se mu zdi samo to, kako da vodstvo urada tako vedenje mirno gleda in pripušča.

— **Dr. Rybar je na shodu NSS** zopet poveljeval Avstrijo, češ, da se kupuje tam kruh ceneje kakor v Jugoslaviji. To dejstvo je po njegovih besedah vzrok vseobče nezadovoljnosti, ki je rodila Narodnosocialistično stranko. Da je trditelj dr. Rybara povsem neresničen, ve vsakdo, ki je imel od prevrata sem opravka v Avstriji. Revni sloji dobivajo tam res cenejša živila, ki so jim potom kart tako pičlo odmerjena, da bi se z njimi sploh ne mogli preživljati. A velikansko diferenco plačuje država, ki je ravno radi tega prišla na rob bankrota. To maskiranje resnice in zlohotno kritiziranje naših razmer je ostalo žalibog pri NSS isto kakor ga najdemo pri klerikalcih.

— **Veronauk in šola.** Z nekim posebnim strahom govorijo klerikalci o razmerju med državo in cerkvijo na Češkem. Vlada namerava tam uvesti strogo ločitev šole od cerkve na ta način, da se veronauk ne bo smel poučevati niti kot obligaten, niti kot neobligaten predmet. Tozadavni pouk se prepusti popolnoma rodbini. Istotako bodo prepovedane vse zasebne šole z verskim značajem. Seveda se klerikalci boje, da bi postala tudi Jugoslavija sčasoma tako napredna, kakor je češka država, in bi se otrsela klerikalnih spon. Zato gromijo vsepovsod in podžigajo strasti z gesli: Vera je v nevarnosti itd. Toda vsakdo, ki pozna razvoj držav in človeške družbe, ve, da se ta razvoj ne bo ustavil našim klerikalcem na ljubo pred vrati Jugoslavije.

— **Nepopoljšljivi.** Večina nekdanjih nemčurjev na našem obmejnem ozemlju se je po osvobođenju Jugoslovenov iztreznila ter se danes zaveda, da je tudi nje rodila slovenska mati. Nekaj pa jih je, ki so še do danes ostali stari šovinisti ter hočejo z glavo skozi zid, čeprav vedo, da si bodo preje sami razbili glave, kakor pa bo zid preluknjal. K tem poslednjim spada tudi gostilničar Laufer v Razvanju. V njegovih gostilni se še danes, tretje leto Jugoslavije, govori le nemško; na slovenski ogovor, odgovarjajo nemško, kljub temu, da znajo slovensko. Mi radi tega nočemo storiti drugega nego enostavno pripomniti, da s tem škoduje le sam sebi, kajti naše zavedno občinstvo bo z njim že samo obračunalo.

vesti o teh »duhovih«. In glej! V teku dveh let je naraslo število medijev na ogromno število 30.000. Večina teh medijev je seve bila razkrinkana. Bili so to navadni sleparji, ki so izrabljali lahkoverno in nevedno množico.

Kljub temu pa nam ostaja še nekaj dvomljivih slučajev, ki so še vedno prepreženi z nekim mističnim pajčolanom in ki nas tudi v naši napredni dobi frapirajo. Pa tudi pri teh si ne moremo misliti ničesar nadnaravnega. To bo pokazala poznejša doba.

S Severne Amerike se je presadil spiritizem na Angleško, kjer je našel plodovita tla in sicer iz enostavnih razlogov. Nato je poromal preko kanala v Francijo, kjer se ga je Napoleon III. (da bi nasul nezadovoljnim državljanom nekoliko peska v oči) trdno oklenil.

Ta nova struja je kmalu našla odziva v Ružji in b'la kmalu nato presajena v Nemčijo. Ruski državnik Aksakov je ustanovil v Lipskem poseben spiritističen klub, ki je imel izobražene in omikane člane, med njimi tudi slavnega astrofizika Zöllnerja. Splošno se je opazalo, da si je pridobil spiritizem učene privržence in bojovnike, tako Zöllner, Crookes, Weber, Wallace, Flammarion, du Prel, Sir Lodge in mnogo drugih naravoslovcev.

Tudi Avstrija in sosednje dežele niso ostale osamljene in s ponosom je trdil pred dobrimi leti neki profesor Drazdanih, da obsega število spiritistov okoli 30 milijonov duš in da se spiritistična literatura razvija v neskončnost. (Konec priha)

Ivan Vrhovnik:

Sanje.

(Konec.)

In zopet mu stopajo lepe slike pred oči. Hiti po polju, med klasjem in cveticami med prepevanjem murčkov. Nasproti mu mahlja bel robec. V ozadju se belijo izza košatega sadnega drevja bele hišice. Hiti mu nasproti njegova ljubljena z brzim korakom, lahno, kakor bi šla Vesna po livadah. Vsa srečna mu pade okoli vratu in ga poljublja.

„Da si le prišel, moj dragi, moja sreča. Koliko sem pretrpela, koliko jokala, toda da si se le vrnil.“

S solzami v očeh se je smejala, vsa srečna, tako vesela, kakor se more smejati le ljubeče srce.

„Srce mi je govorilo, da prideš, da se vrneš danes in šla sem in te čakala in še bi te čakala. Glej, srce ne vara. In trdno sem zaupala svojem srcu, katero mi je govorilo, da bije še tvoje, da bije še zame. Upala sem z njim, da ti še enkrat zrem v oči. In šla sem.“

Solnce je krasno sijalo, zemlja je duhtela po rodovitnosti in nad pisanim travnikom se zibljejo pestri metulji. Bister potoček šumlja in dva topola ob njem pošumevata v visokih vrhovih.

In sedaj ostaneš pri meni. Samo da si prišel, da si tu pri meni. Ne dam te nikomur, sedaj si samo moj. Kako sem srečna, presrečna. Oklenila se te bom s svojimi rokami, da ne pojdeš od mene.

Vračati ti hočem tvojo ljubezen v polni meri, dovolj naj bo trpljenja...

Oklenila se ga je vnovič, vsesala svoje ustne v njegove ter naslonila mehk, mlade grudi na močna njegova prsa. Ko so se ji odrtale ustne, je slonela na njem in se privijala k njemu, tako ljubeče, skoro otroško. Čutil je toploto njenega mladega telesa, čutil sveži vonj njenih bujnih las. Gledala ga je s črni-mi očmi veselo skozi solze, kakor da bi se ga ne mogla nagledati.

Njemu pa je bilo toplo po žilah. Zdelo se mu je, da tako bi sanjal vedno, tako med zelenjem travnikov, pod svetlim solncem v objemu ljubice in ji gledal v temne oči...

Zaskrivali so palahki koraki v snegu. Lepa slika je izginila, stresel ga je mraz. Zamenjavale so se straže.

„Ali je kaj novega?“

„Nič, vse mirno.“

Koraki so se oddaljili in burja je pripodila iz prepada zmlatega snega in razdrobljenega ledu in zapiskala skozi strelno lino.

Tedaj je na nasprotni strani počil strel in smrtni vzklik je rezko prerezal mrzli zrak...

L. STANEK:

Doneski k spiritizmu.

Znani angleški učenjak Sir Oliver Lodge je pred kratkim posetil Ameriko in priredil v New Yorku, Chikagi

— Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj zboruje skupno z mestnim uč. društvom dne 7. aprila v Mariboru v veliki dvorani Narodnega doma ob 10. uri s sledečim izpremenjenim sporedom: 1. Prosvetni program poverjen. za uk in bogočastje. (G. poverjenik dr. Skaberně.) 2. Rajalne vaje v lj. šoli. (Dr. Pivko.) 3. Predlogi.

— Ples naših stražnikov je bil jako dobro obiskan. Udeležilo se ga je lepo število občinstva vseh stanov in povsod je vladala neprisiljena zabava. Opazili smo tudi precej nemških someščanov, ki so se ze uživali v nove razmere ter iščejo slikov z nami. Cestitamo prirediteljem, ki so umeli napraviti z malimi stroški lep večer.

— Opozorjamo cenjeno občinstvo, da se vrši v četrtek 7. aprila ob 20. uri v mali dvorani Narodnega doma redno predavanje društva jugosl. akad. v Mariboru. Predava g. dr. Rosina: „Zločin in varstvo pred njim.“ K obilni udeležbi vabi odbor.

— Dramatična šola. Poduk danes v torek od 5.—7. ure. Prihodnje ure so nato še-le v petek, dne 15. t. m. in sicer od 5.—8. ure. — Dne 22. t. m. se vrši v gledališču 1. javna produkcija dramatične šole, zato se naj gojenci ure pridno udeležujejo. Spored bo obsegal recitacije, deklamacije, pantomime in dramatične prizore. Milan Skrbinšek.

— Koridor med Čehoslovaško in Jugoslavijo. Danes dopoldne sta čehoslovaški in francoski poslanik obiskala zunanje ministrstvo in se pri tem z ministrom dolgo časa razgovarjala o novem položaju, ki je nastal vsled prihoda ekskralja Karla na Madžarsko. Zdi se, da se s strani čehoslovaške in jugoslovenske vlade dela na to, da bi se obe državi spojili s koridorjem, s katerim bi se moglo priti v okoliš eventualnim bodočim neprilikam.

— Prepovedani dunajski listi. Predsedništvo deželne vlade opozarja na to, da so listi „Reichspost“ z večerno izdajo „Wiener Stimmen“ ter časopis „Staatswehr“, izhajajoči na Dunaju, v naši kraljevini prepovedani, ter da se ne smejo niti naročiti niti prejemati, ker bi bili sicer naročniki kaznovani ne glede na škodo, ki jo trpijo s tem, da se jim doposlani listi že na poštinih uradih Slovenije zasežejo.

— Izleti v planini se skoraj začnejo. Vsakdo hoče porabiti svoj prosti čas ter iti v gore, da se razvedri, da pozabi na vsakdanjost. Zbirajo se v družbah, ugibajo kam in kako bi najbolje hodili, a nikdo ne ve pravega izhoda. Iz te zagate reši najbolje „Planinski koledar“ za leta 1921 v katerem so natisnjeni vsi izleti ter je označeno, koliko časa se rabi za eno ali drugo turo. Naroči se pri „Založništvu Plan. koledarja v Mariboru, Kerkova ulica 5, I. nadst.“ Cena s poštino 21 K za komad ter je čisti prebitek namenjen za povečanje koč na Korošici pod Ojstrico. Planinci! Sirite ta vaš koledar. Vsak član SPD posezi takoj po njem, da s tem omogoči nadaljno povečano izdajo v letu 1922!

— Sestanek špediterjev, prevoznikov in carinskih posredovalcev Slovenije v Ljubljani. V nedeljo 10. t. m. sklicuje Savez špeditera Jugoslavije sestanek vseh špediterjev, prevoznikov in carinskih posredovalcev v Ljubljano. Na dnevnem redu so važna v to trgovsko stroko spadajoča vprašanja, med drugimi tudi ev. ustanovitve sekcije za Slovenijo in je interesu imenovanih podjetij, da se zborovanja sigurno udeležijo. Zborovanje na katerem poroča tudi glavni tajnik Saveza gospod Franič iz Zagreba, se vrši v Narodnem domu in sicer ob pol 11. uri dopoldne, tako, da pridejo udeležniki z Stajerskega še pravočasno z jutranjim vlakom.

— Poziv. Dne 21. marca 1921 je pozar vpepelil Knežjo vas. občina Dobrič, polit. okraj Novomesto. Zgorelo je 14 hiš, vsa gospodarska poslopja, gospodarske potrebešine, živež, perilo, živina itd. Brez strehe in brez premoženja se nahaja 91 ljudi. Po nesreči prizadeti prebivalci Knežje vasi so tožni ne morejo pomagati, treba jim pomoči od drugod. Da se jim olajša beda so razpisuje s tem nabiranje milih darov v celom območju deželne vlade za Slovenijo. Darovi se sprejemajo v Ljubljani pri poverjeništvu za notranje zadeve (ravnateljstvo pomožnih uradov) in pri mestnem magistratu, drugod pri vseh okrajnih glavarstvih in pri oblastvih, katere dobo ta določila, nadalje pri mestnih magistratih v Celju, Mariboru in Ptuj.

— Generalna stavka angleških rudarjev. Med angleško vlado in rudarji je nastal oster spor. Vlada je odklonila predloge iz katerih naj bi se rudarjem nakazale višje plače. Vsled tega so rudarji stopili v četrtek o polnoči v stavko. V stavko so stopili tudi rudniški strojniki.

— Ponesrečena špekulacija z volli. Zvečer po zadnjem živinskem sejmu sta opazila stražnika stoječa v bližini klavnice, da je neki moški prignal par volov ter hotel z njimi v klavnico. Stražnikom se je ta pozni obisk zdel malo sumljiv. Vprašala sta spremljevalca volov po živinskem potnem listu. Mož jima je odgovoril, da lista nima, da pa ga ima gospodar, ki prihaja za njim. Čakali so in čakali, a gospodarja ni bilo od nikoder. Stajnikoma se je še bolj sumljivo zdelo, ter sta prišla moža, ki se je izdal za Andreja Predoma, hlapca pri nekem tukajšnjem mesarju. Hlapec je obljubil, da pride drugi dan po vole, toda ni ga bilo ne drugi, ne tretji dan. Očividno je bilo, da so bili volji prignani nepoštenim potom v klavnico, iz česar se da sklepati, da to ni bil posamezen slučaj. Ker se gospodar volov ni zgledal so se volji prodali največ nudečemu kupcu Tavčarju. A komaj so bili volji prodani in zaklani, se je zgledal pri policiji posestnik iz Spodnje Kaplje Franc Pavlič, ki je po popisu volov iste spoznal za svoje. Povedal je, da je na sejm dan nakupil več volov in med tem ko so volji čakali zunaj, je on popival v gostilni „Pri klavnici“. Ko se je odpravil ven, je zapazil, da ima en par tujih volov med svojimi. Ko se je za ta par zgledal pravi lastnik, je Pavlič mislil, da se njegov par nahaja med prvo proti domu odgnano partijo. Toda dospevši domov, je ugotovil, da volov ni in da mu jih je moral kdo v Mariboru vkrasti. Na orčniški postaji pa je zvedel, da je bilo par volov kakor opisano odgnanih v klavnico. Kmet je bil vesel, da je prišel vsaj skoro do cele za vole izdane svote. Plačal je nagrado Andreju Prodomeu, sicer pa sumi, da mu je kdo iz klavnice vole skril iz hudomušnosti, da pa je to nadalje izbral kak nepoštenjakovič. Značilno pa je, da se je po vsem tem nek velik gospod katoliške stranke zavzemal za volji toda ne v korist kmetu, ampak v korist mesarju Kirbišu in Piršu, ki sta za volji ponujala samo po 12 K. dočim jih je Tavčar plačal po 16 K, tako da bi imel kmet še večjo izgubo.

— Ciganka vedeževalka in vera peša. Klerikalni listi nam dan na dan prisegajo, kako trdno, neomajeno je naše ljudstvo v edino pravi katoliški veri. Po tolikih drugih cigankah in ciganih, radi sleparij vernega ljudstva kaznovanih in nekaznovanih nam je ciganka Ana Baranja s svojim naravnost otročjim vedeževanjem zopet potrdila, kako lahko se da omajati ta trdna vera našega vernega dobrega ljudstva. Ana Baranja je stara 40 let, rojena v Moškancih in pristojna v Cirkovce. Lani poleti je napravila romanje po čakovskem okraju, hodila od hiše do hiše, kjer je mogla je kradla, kjer ji je še boljše kazalo, je vedeževala. Oprezno je izsledovala po razmerah v sosednjih hišah in podatke izrabila pri svojem vedeževanju. Posebno se je zanimala za ženske v blagoslovljenem stanju. Dala si je prinesiti vode, jo križala in zaklinjala, govoreč pri tem ženskam neumljive psalme izganjala je hudiča, klicala Boga in vse svetnike iz nebes. Vse to zaklinjanje pri katerem so morale verne žene moliti in kleti, pa je zaključevala navadno na jako teatraličen a zanj praktičen način: dala si je prinesiti svilen robec, ga položila na tla, na robec si je dala nanositi jajc, preko katerih je zavila robec, nakar so morale ženske stopati po roben in jajcih. Konec cele te coprnije je bil, da je ciganka vzela robec z zmečkanimi jajci seboj, si dala dobro plačati — tudi po 300 K poleg tega pa še obleko, perilo, ure in dragocenosti. Da so ženske izmetavale toliko denarja in toliko doma potrebnega blaga in živil, v to jih je zavedla trdna vera iz usl sleparske ciganke, ki

je vsaki noseči vedeževala, da porodi otroka z dvojno glavo, z repom, sploh človeške nestvore. Tega so se katoliško trdno verne ženske seveda prestrašile in ciganki dajale, kar je zahtevala od njih. Vedeževala jim je tudi razne druge skrivnosti, za katere je že prej zvedela in kar je globoko verne ženske še bolj utrdilo v prepričanju, da stoji ciganka brezdvomno v zvezi z nebesi in s pekлом. Na ta način osleparila je, kolikor se je ugotovilo sledeče ženske: Marijo Seruga iz Ivanjkovcev, Katarino Meško iz Brebrovnika, Antonijo Pavčnik iz Lesniškega vrha, Otilijo Dogše iz Obrežja, Rezo Halezan iz Bodranc, Rezo Rizman iz Vitana, Ivano Sovič iz Vuzmetinc, Evo Dominkuš iz Kajzarja. Senat okrožnega sodišča v Mariboru je preskrbel, da bo vedeževalka dve leti vedeževala kako se bo sama rešila iz prezasužene ječe.

Porotno sodišče.

Oproščen ubijalec.

V torek 29. t. m. so se porotniki — kakor čujemo proti svoji volji, izrekli za zanimivo oprostilno razsodbo. Jernej Primož iz Laporja pri Slov. Bistrici je šel s svojo ženo k sosedu Jožefu Stumpfju na obisk. Stumpf ju je pogostil s kuhanim žganjem. Primož je pri tej priliki izpil 4 velike kozarce žganja. Stumpf je izrabil njegovo pijanost ter začel njegovo ženo poljubovati. Izpovedka je imel Primož to poljubovanje za šalo. Ko pa se je Stumpf, čigar žena je bila boleha, izrazil, da hoče od svojega prijatelja žene še kaj več imeti, je Primož vzklikel kri in žganje. Pričela sta se prepirati in pretepati, pri čemur je Stumpf ranil Primožiča. To je slednjega še bolj razburilo, zasadel je Stumpfju bajonet v smeri srca, ter povzročil njegovo smrt.

Primožič se zagovarja, da je dobil svoj čas težak konjski udarec na glavo, da je imel tudi pljučnico, kar je nanj pri pijači tolikanj vplivalo, da je bil vsled večje množine kuhanega žganja ter nespodobnega ravnanja Stumpfa z njegovo ženo popolnoma pijan in duševno zmeden. Porotniki pa so potrdili glavno vprašanje za uboj z 8 glasovi, drugo dodatno vprašanje na duševno zmedenost pa z vsemi glasovi. Primožič je bil vsled tega izreka oproščen, porotniki pa so mislili, da bo vsaj na nekaj mesecev obsojen.

Mlada pretkana goljufica.

Marija Serajnik iz Sv. Petra v Sl. graškem okraju je še mlado dekle iz dobre hiše, pa jo je izkušnjavec že zapeljal na kriva pota. Lani junija je bila obtožena radi tatvine. Senat je uvaževal njeno mladost in v upanju, da se poboljša, jo je obsodil samo na 6 tednov ječe. Serajnikova pa namesto, da bi se bila po tem prvem padcu dvignila in poboljšala, je zašla še globlje. Izmisli si je pretkan načrt, kako priti do premoženja. Izrabila je priliko, da je bila nekaj časa v službi veleposelnika Kurta Halberta v Črniščah, kjer je bil nameščen tudi logar Kumpoš. Izbrala si je v Dravogradu trgovino Gvidona Kaiserja. To trgovino je vodil poslovodja Juhart. Dne 6. nov. je Serajnikova prišla k Juhartu ter naročila 3 kg moke za Kampoša. To je bil začetek. Nato je prihajala v kratkih presledkih in jemala previdno vedno več blaga na račun Halberta. Ko je račun že narasel na več tisoč, je Juhart vendarle zahteval nekaj pismenege. Serajnikova mu je preskrbelala celo kopo pism, zdaj od Kampoša, zdaj od Halberta samega, pisala pa jih vse sama. Pisna so bila po stilizaciji tako nerodna, da bi bil moral Juhart uvideti, da gre tu za sleparijo. A Juhart je bil zaslepljen v naslove »gnädiger Herr Kaiser, herzlichste Grüsse« itd. Niti ni opazil, da v enem pismu n. pr. piše dozdevni Kumpoš: »Herr Kumpuš lässt Sie grüssen«, torej da se pisec pisma sam nazivlja za gospo. da. Laskalo mu je tudi, da je dozdevni Halbert sam priznal, da je z blagom »sehr zufrieden«, da se nahaja začasno v Mariboru, da pa bo še ob novem letu vse poravnal. Na ta način je iz te trgovine izvela tudi mnogo manufakturnega blaga, tako da je ves račun znašal blizu 25.000 K. Baje je razprodajala, pa tudi razdajala, posred z drugim izgovorom. Najraje se je posluževala izgovora, da se je zapisala za Jugoslavijo in da zato dobija založeno blago. Ker je le pravač na debla sajajala, so ji končno vendarle prišli na sled.

V torek je sedela vsa objokana pred porotniki, zadaj pa kot priča vabljen

njen obžalovanja vreden oče. Priznala je celo krivdo. Obsojena je bila na 18 mesecev težke ječe. Izgubila je ob enem tudi dobrega ženina, ki se je odpovedal, ko je slišal o njenih grehih.

Tolovajska tolpa v apaški kotlini.

Ivan Bauman, posestnik v Zg. Ročici, je kupil lani jun. od Alojzija Znunderla par volov za 15.210 K. Baumanu ni bilo znano, da so bili ti volji zaplenjeni, ker jih je znani vodja obmejnih tol, Alojz Fink iz Čmureka vtihotapil. Te vole je orožništvo v Zgor. Čmureku prodalo Znunderlu za 12.000 K, ta pa Baumanu. Ko je Fink zvedel kje se nahajajo volji, je s pomočjo Franceta Rebernika organiziral več oseb broječo, s puškami oboroženo tolpo z naročilom, naj mu te vole privedejo nazaj, za kar je vsak udeleženec dobil 500 K. Med to tolpo so se nahajali: Rudolf Ornič, mlinar, Janez Hamer, pek, Al. Snedec, hlapec iz Sagovcev, Josip Hercer, kolar iz Apač, Alojz Kardoš, hlapec, Rihard Kolmanič, hlapec iz Sagovcev, Ivan Duh, in Ivan Rek, delavca iz Apač; ostali so po izvršenem dejanju pobegnili.

V noči 2. julija so prekoračili našo mejo, vdrli v Baumanov hlev ter odvedli seboj vole. Bauman se je sicer roparjev branil s puško, toda moral se je vdati premoci. Drugo noč so slično dejanje izvršili pri posestniku Josipu Deutscherju v Lukovcih. Prvega napada so se udeležili vsi zgorej omenjeni razen Reka, pri drugem pa razen Duha in Kardoša.

Obtoženci sicer priznavajo dejanje, zagovarjajo se pa, da niso vedeli, da gre tu za rop, doznali so še le potem, ko se je Bauman branil. Tudi pravijo, da so bili zapeljani po Reberniku, ki jim je rekel, da jih potrebuje samo za svojo stražo, ko bodo vole gnali preko meje. Pri drugem ropu so grozili Deutscherju s smrtjo, ako bi se jim protivil. Razprava je trajala celi dan do večera. Zagovorniki: dr. Komavli, dr. Stor in dr. Hojnik so imeli napram obtožbi težko stališče. Porotniki so vse spoznali za krive v smislu obtožbe. Obsojeni so: Ornič na 14 mesecev, Hamer na 15 mesecev, Snedec na 1 leto, Hercer na 13 mesecev, Kardoš in Kolmanič na 1 leto, Duh in Rek na 13 mesecev težke ječe.

Tragedija prevžitkarice.

Ivanka Rajh na Seneškem vrhu je proti pogojnemu prevžitku izročila svojo posestvo svojemu sinu, katerega je vgrabila vojna, ki ga še danes drži neznanokje. Osamel žena Liza je vzela k sebi Anton Kosija, da ji pomaga zunaj in — doma. Ker sinaha ni mogla ali ni hotela dajati tašči pogojnega prevžitka, sta se pričeli pravdati pri sodišču v Ormožu. Dne 5. februarja sta bili zopet klicani k sodišču. Ali sta Ivanka Rajh je že med potjo našla sorodnika in večno zasiguran prevžitek. Kosi se je namreč takoj napotil za njo in — kaj se je zgodilo med njima, to vesta Bog in Kosi, ki je starko poslal v nebesa. Našli so jo z razbito črepijo mrtvo na ptu. Kosi se zagovarja, da mu je Rajhova očitala presestvo z njeno sinaho in da ji odjeda prevžitek. To ga je razburilo, pobral je kamen in lopnil po glavi. Pravijo pa, da na tistem kraju daleč okrog ni nobene kamna. In pravili so še druge reči o veliki surovosti, vendar so Kosi obtožili samo radi uboja. Vsled krivdoreka porotnikov je bil Kosi obsojen na tri leta težke ječe.

Najnovejša poročila.

Novi predsednik bosanske vlade.

LDU Sarajevo, 4. aprila. „Narodno edinstvo“, Uradni list vlade, prinaša ukaz, s katerim se dr. Nikola Gjurgjevič imenuje za predsednika pokrajinske vlade za Bosno in Hercegovino, dr. Milar Srškić pa se rešuje svojih dolžnosti.

Železniška konferenca v Rimu.

LDU Beograd, 4. aprila. Železniška konferenca v Rimu, kateri je z naše strani prisostvoval g. de Rocco, se je končala. Na njej se je dosegel sporazum v vseh vprašanjih razen vsakdanje zveze med Rimom in Varsovo preko Vinkovcev in Budimpeste. Štirikrat na teden se uvede iz Lyona preko Trsta in Vinkovcev vlak v Bukarešto.

Kultura in umetnost.

x Iz pisarne Slov. nar. gledališča. p. n. gg. abonenti se opozarjajo, da je repertoar vsled odpadenih predstav „Ekvinocija“ v toliko spremenil, da se prvi danes „Ekvinocija“ na abonement in ne na C, kakor prvotno določeno, in kar opozarjamo posebno p. n. gg. abonente.

x Zrnje. Izšla je 18. številka te revije mariborskega gledališča. Vsebine: Ralvoj Rehar: Na povratku. — Janko Glaser: Primera. — H. Nučič: Berta Buksekova. (K njeni dvajsetletnici.) — H. Družović: Romantika v glasbi. — Antun Ivanovič-Mecger: „Tetralogija Majke.“ — Radivoj Rehar: Parmov večer. — Vest redništva.

x Plamen. 5. številka, ravnokar izšla, vsebuje: V osvobojenem Logatcu. — Ivan Zorec: Zmote in konec gospodične Pavle. (Nadaljevanje.) — Dragotin Inkostri, narodni slikar: Kapital in delo v zvezi z avtom jugoslovenskim slogom in arhitekturi in okrasni za dekorativno umetnost. — Cvetko Golar: Dekle v rdečih tulpah. (Pesem.) — I. Suchy: Crtice iz francoske revolucije. — Nekoliko o modi. — Rado Murnik: Zenini naše Koprnele. — Ivan Albrecht: Na peronu. — I. S. Orel: Paži in zanjke. (Dalje.) — Politična kronika. — Ljudsko štetje l. 1910 in 1921. — Nikola I. Petrovič Njeguš.

x Solske knjige. Ministrstvo poljedelstva je razpisalo konkurz za spisanje naslednjih šolskih knjig: 1. O čebelarstvu. 2. Reja porutnine. 3. Zivinoreja. 4. Molza. 5. Poljedelstvo. 6. Obdelava polj. 7. O vinogradništvu in sadjarstvu. 8. Gospodarstvo. 9. O kemiji, mineralogiji, fiziki, meteorologiji, botaniki in zoologiji.

x Njiva. Vsebine četrte številke, ki je pravkar izšla, je naslednja: Economics: V borbi za ustavo. — Bogomil Vošnjak: Ustavni načrt zemljoradnikov. — Miloš Stibler: Bistvo kmetijskega in rokodelskega kredita. — Cvetko Gregorič: Naš državni budget za leto 1920—21. — L. V. K.: Ponesrečena akcija. — Pregled: Zunanja politika: St. Jug: Istočno vprašanje na londonski konferenci. — D.: Kemalisti in antanta. — K.: „Reparacija“ v Londonu. — Bolgarija na istočni konferenci. — Kriza sovjetov. — Socijalna politika: Joža Bohinjec: Češki zakon o stanovanjih. — Kultura: K.: Ante Starčević. — Ogledalo. — Cena eni številki je 8 K, celoletna naročnina pa 120 K. Naroča se pri upravi „Jutra“, Ljubljana.

x Jadranski zbor. Po podpisu miru v Rapallu je postal ta „Jadranski zbor“ pravzaprav brezpomemben, ker je bil ustanovljen le za čas politične borbe zainteresiranih držav za Primorje in ker je njegovo delovanje prevzela po podpisu rapalskega sporazuma „Jugoslovenska Matica“. Gornje društvo je izdalo istoimensko brošuro, v kateri obrazlaguje delovanje od 23. VIII. 1920 pa do 6. I. 1921, ko je „Jadranski zbor“ likvidiral. Kako velikanske zadsluge je imelo to društvo pri tej politični borbi, ve le oni, ki je pazno zasledoval njegovo delovanje ne samo v naši državi, temveč po celotnem ostalem inozemstvu. Take naše narodne organizacije so obstajale tudi v Londonu, v Severni in Južni Ameriki, v zapadni Evropi, kjer so javno in tajno propagirale za naše Primorje. Častno sta stala na strani „Jadranskega zbora“ tudi „Narodni svet za neosvobojeno domovino“ in „Pisarna za zasedeno ozemlje“. Brošura vsebuje: Pregovor. — Kako je došlo do Zbora. — Izveštaj i zaključni prvog ustanovnog zborovanja, 22. i 23. kolovoza 1920. — Izveštaj o radu. Izveštaj odbora (23. III. 1920 — 6. II. 1921.) — Nekoliko dokumenata. — Deklaracija narodnih zastopnika poslje Rapalla. — Predkonferencijski i drugo zborovanje 5. i 6. sječnja 1921. — Zaključni o daljem radu. — Jadranski problem i Jadranska orijentacija. — „Jadranski zbor“, Zagreb.

Damir Feigel: Tik za fronto. V Ljubljani 1921. Založila Tiskovna zadruga. Brošura 36 K, po pošti 2 K več. Vojni dogodki v Gorici od laške vojne napovedi pa tik do zavzetja mesta tvorijo vnanji okvir teh 21 črtic. Nervočno vrvenje ob vhodu zadnjega vlaka, ko so odhajajoči izročali pisatelju svoja stanovanja v varstvo, obiski sovražnih letal s skrivnostnimi lističi, prvi streli ob varnem zavetju trdno obokane kleti, zanimivi slučajji vojne psiho-

ze in profilakse proti nalezljivim boleznim, originalni občni zbor pevskega društva in nešteto drugih zakulisnih dogodkov — vse to je predmet prijetnega kramljanja. Blagor mu, komur je ostalo med žvižgajočimi šrapneli in tulečimi granatami toliko neprisiljenega humorja! Seveda si ga je znal pisatelj priboriti po svojih tesnih vezah z raznimi gostilničarkami in prijatelji tudi še tedaj, ko se je že gospodinja s svojimi kategoričnimi nasveti vmešavala v uporabo živil in pijače. — „Uradni dan“, „Juridično tempiran šrapnel“, „Robinsonova odkritja“, „Pasji dan“ in še več drugih spravijo v dobro voljo tudi najbolj čmernega filistra. Primorskim rojakom bo vzbujala knjiga otožno vesele spomine, vsak prijatelj zdravega humorja pa ostane pisatelju hvaležen za prijetno urice, ki mu bo knjiga naklonila v obilni meri. Knjiga se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica 6.

x Anton Novačan: Veleja. Drama v treh dejanjih. V Ljubljani 1921. Založila Tiskovna zadruga. Cena broš. 48 K, vez. 36 K po pošti 180 K več. — Lepa, mlada rejenka ljubi krepkega kmečkega fanta Lento, ki je odšel k vojakom, ter se ni zmenil več za njo. Pozabljeno je Veleje „s prevaro domamili v svojo prokleto koč“, da je postala njegova žena. Ko se Lenta vrne, ji vzplamti zanj prejšnja strast, da se nesrečno poročena obrača za njim „kakor rumena solnčnica za zlatim solncem“. Neljubljenega moža pregovori, da gre v svet, kjer mu je fabrika izpila kri in obrala kosti; tašča je ustvarila Velejo hudobno kakor kačo. Velej se vrne kot bolan pijanec; kljub njenim svarilom in prošnjam se Lenta poroči z drugo: tako ji je pot odločena v svamotu in pogubo. Ves možki svet, mladeniče in starce, zajame v svoje mreže, da so ji vsi sladki in ji prinašajo darov; njena koč postane jama pregrehe. In ko v grozi in radosti končno zmagovalno vzklikne: „Vdovale vemo, da bo mladi Bogatinov mlinar Peter slepo orodje v njenih rokah, da se drama spremeni v žaloigro.“ Vso moralno vaško pokvarjenost je podal pisatelj v žarečih barvah, značaji so krepko očitani, dialog je vsekoži živahen; zato ohrani „Veleja“ v našem skromnem izvrnem dramatskem slovstvu častno mesto. Lani je dosegla drama na ljubljanskem odru lep uspeh; sedaj ji je pisatelj nekatera mesta predelal. Elegantno opremljeno knjigo toplo priporočamo. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Sloven. narodno gledališče.

Repertoire bodočih dni:

V torek 5.: „Pereant možje“. Gostovanje v Pljuju.
V sredo 2.: „Ekvinocija“. Ab. A—27.
V četrtek 7.: „Kasija“. Ab. C—28.
V petek 8.: Zaprt.
V soboto 9.: „Dober frak“. Ab. A—28.
V nedeljo 10.: Popoldne ob 15. uri: „Jesenski manever“. Zvečer ob pol 20. uri: „Ekvinocija“. Ab. B—30.

Ljudski koncert

za „Dijaško kuhinjo“ dne 5. aprila pri Götzu!

Sokolstvo.

o Za „Sokolski dom“ v Studencih so darovali Posojilnica v Mariboru 300 K in dr. Marin 120 K. Za izletni fond studentskega sokolskega naraščaja je nabral brat A. Schaub 16750 K. Brat Ellinger je daroval usnje za veliko žogo za naraščaj. Vsem darovalcem in nabiralcem najlepša hvala. Odbor.

o Jugoslovenska Sokolska Matica, registrovana zadruga z omeje. zavezo. Na seji odbora Jugoslovenskega Sokolskega Saveza dne 26. februarja t. l. je bilo sklenjeno, da se ustanovi Jugoslovenska Sokolska Matica, reg. zadruga z o. z., s sedežem v Ljubljani. Zadruga je ustanovljena na nedoločen čas.

Namen zadruge je, da pospešuje gospodarsko korist zadrugnikov z izdajanjem periodičnih listov, knjig, brošur,

muzikalij, umetnin, z izvrševanjem knjigotiska in grafično-artistične obrti z založništvom knjig vseh vrst. Potrebni kapital v dosego tega namena sestoji iz zadrugnih deležev po 100 K, ki se lahko plačajo tudi v desetih zaporednih mesečnih obrokih, ako to dovoli načelstvo. Člani zadruge so lahko vsi člani in vse članice sokolskih društev — število članov je neomejeno. Deleži se obrestujejo po sklepu vsakoletnega občnega zbora. Zaveza zadrugnikov je omejena. Organi zadruge so: 1.) upravni svet, ki ga voli občni zbor; 2.) občni zbor in 3.) nadzorstvo. V upravnem svetu ima svoje zastopstvo tudi starešinstvo Jugoslov. Sokol. Saveza.

Sokolstvo je storilo s tem velevažen korak v izpopolnitev svoje organizacije. Naša sokolska literatura je majhna in mnogo, mnogo prepotrebni knjig nam manjka, ako hočemo omogočiti in poglobiti izobrazbo naših vaditeljev ter razširiti sokolsko idejo med najširše sloje.

V zadnjem letu je starešinstvo Saveza žrtvovalo ogromne svote za tisk, kar sicer ni bilo brez uspeha, toda ako bi hotelo zadostiti vsem zahtevam, ne bi majhni viri, ki jih ima Savez, zadostovali za dolgo časa.

S hitrim razvojem Sokolstva, zlasti pri tem stalnem naraščanju števila članstva v posameznih društvih, se mora pa tudi večati skrb, da se sokolska ideja od vseh pravilno razumeva ter se slehernemu članu vcepi tako globoko v srce in dušo, da jo tudi uveljavlja pri sokolskem in izvensokolskem delu. Ako večina našega članstva ni poučena o razvoju sokolske organizacije, ako stoji ob strani in ne razumeva sokolske ideje, potem obstoja

za vso sokolsko organizacijo nevarnost, da se ideja onečasti in organizacija oslabi. Kakor te ne opravičuje pred sodnikom izgovor, da ne poznaš zakona, tako ne opravičuje nobenega brata in sestre izgovor, da ne pozna sokolskih zakonov. Da se pa doseže ta smoter, da se bosta sleherni brat in sleherni sestra zavedala svojih dolžnosti, moramo skrbeti za to, da mu bo sokolska literatura lahko dostopna in da mu bo vse na razpolago, kar potrebuje. To najvažnejšo nalogo prevzame sedaj Jugoslov. Sokolska Matica. Od našega Sokolstva samega pa je odvisno, da ji to velevažno delo omogoči. Ne pričakujemo pomoči od drugod, ne čakajmo na milost drugih! Sokolstvo samo si naj ustvari organizacijo, ki mu bo nudila vse, kar potrebuje. Neodvisni od vseh bomo izvršili častno in dosledno svojo nalogo. Zato bratje in sestre, na delo, na delo za Jugoslov. Sokolsko Matico! Vsak Sokol mora postati član Sokolske Matice. Ogromno število nas je združenih v naši organizaciji. Ako bo sleherni storil svojo dolžnost, bo uspeh brezdvomno velik. V vseh društvih se naj začne najživahnejša agitacija za našo Matico in nabiranje članov. S tem, da se plačuje deleže tudi v desetmesečnih zaporednih obrokih, t. j. po 10 K na mesec, je omogočeno vsem članom in članicam, da postanejo enkrat za vselej člani naše Jugoslov. Sokolske Matice. Čim večji bo zbrani kapital, tem več se bo nudilo članstvu. Zato, bratje in sestre, še enkrat: na delo za Jugoslov. Sokolsko Matico!

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
Odgovorni urednik: Fran Voglar.

Mala oznanila.

Sedlar, lakirar, se priporoča cenjenim posestnikom vozov in avtomobilov v mestu in okolici. Anton Cilenšek, Zrinjski trg 6, 455 2-2

Leno posestvo v Pobrežju 59 pri Mariboru, gozd, njive, travniki in pašnik, skupaj 18 oralo zemlje in živina, se takoj proda. Ogleda se lahko ob nedeljah ali praznikih. 453 2-2

Močno kolo močno z dobro pnevmatiko, 2 gramofona z lijakom, pripravna za gostilno, s ploščami, in ene citre se ceno proda. Martin Stadler, Vetrinjska ul. 26. 2-2 454

Lahko metorno kolo (Motor-Reve), 2 cilindra, dobro ohranjeno, se proda. Dravska ulica 11, gostilna.

Misa s 6 stanovanji, 6 sob in 6 kuhinj, vrhom, drvarnice, 10 minut od mesta, pripravna za vsako obrt, se proda. Naslov v upravnistvu „Tabor“.

Lep svilen, popolnoma nov damski dežnik in jako dobro ohranjena rujava polna torbica, se po nizki ceni proda. Vprašati je Koroska cesta 21, priti.

Trgovski pomočnik

manufakturst, za takojšnji vstop, se sprejme v veletrgovini Ludovik Kuharič, Ormož. 459 2-2

RIBJE OLJE

po najnižjih cenah se dobi v 374 8-6

lekarni „pri sv. Anehu“
Maribor, Glavni trg šte. 20.

Najnižje cene!

Klobuke

čevlje, gamaše, perilo
dežnike, palice ter
razno galanterijsko
blago kupite najceneje
pri turški

330 10-7
Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2

Svetovno-
znani pravi
najfinejši

„STANDARD“ — laki za vse svrhe,
amerikanski ter-
pentin, šelak itd.

se dobe vedno v originalni kakovosti pri 394 3-2

„Standard“, tvornici lakov in barv, Altstetten-Zürich

Glavno skladišče za ZAGREB Hatzova ulica št. 25
Jugoslavijo: Zahtevajte cenik!

KNJIGOVEZNIČA MARIBORSKE TISKARNE D. D.

KI JE NAJMODERNEJSE UREJENA, SE
PRIPOROČA CENJENEMU OBČINSTVU,
OBLASTVOM IN URADOM. PREVZEMA
VSA V KNJIGOVEŠKO STROKO SPADA
„JOČA DELA.“
IZVRŠBA SOLIDNA CENE ZMERNE!